

ULUSLARARASI ENERJİ AJANSI TÜRKİYE ACIL DURUM İNCELEMESİ TOPLANTI NOTU

Tarih : 11 – 12 Aralık 2017
Yer : ETKB – Ankara

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın ev sahipliğinde 11 – 12 Aralık tarihlerinde Uluslararası Enerji Ajansı heyetiyle Türkiye enerji sektörü acil durum incelemesine ilişkin bir çalışma toplantısı düzenlenmiştir. Toplantıda Türkiye enerji piyasasının görünümü ele alınmış ve acil durum senaryolarının hangi parametreler ölçüsünde oluşturuldu ve nasıl uygulandı tartışılmıştır. Uluslararası Enerji Ajansı Aad Van Bohamen'in başkanlığında, Maki Yamaguchi, James Bahr, Christine Riber Marklund ve Frans Wieleman tarafından temsil edilmiştir.

Bakanlık uzmanı Sn. Sinem Çaynak Türkiye enerji piyasasının genel görünümüne ilişkin bir sunum yapmıştır. Bu sunuma göre:

-) Türkiye Cumhuriyeti tarafından yayınlanan 10 yıllık kalkınma planında enerji piyasalarında arz çeşitliliği, rekabetçi piyasa dizaynı ve yenilenebilir enerjinin payını artırma gibi hedefler belirlenmiştir.
-) Bakanlık tarafından arama – üretim faaliyetlerinin hızlandırılması, arz çeşitliliğinin yaratılması, enerji verimliliğinin artırılması ve komşu ülkelerle enerji özelinde yatırım fırsatlarının değerlendirilmesi hedeflenmektedir.
-) Bakanlık tarafından hazırlanan 2015 – 2019 Stratejik Raporu'nda güçlü ve güvenilir enerji altyapısı, optimum kaynak çeşitliliği, etkin talep yönetimi, iyileştirilmiş yatırım süreçleri gibi hususların hayata geçirilmesi hedeflenmektedir.
-) Milli Enerji Stratejisi ile yerli kaynak üretimine önem verilmektedir, bu kapsamda yerli kömür üretimine teşvikler sağlanmaktadır.
-) Doğal gaz arz güvenliğine yönelik yatırımlar hızla hayata geçirilmektedir. Bu kapsamda Hatay Dörtüyük FSRU ve Tuz Gölü Yer Altı Depolama Tesislerinin devreye alınması ve mevcut tesislerin kapasitelerinin artırılmasına yönelik süreçler ilerlemektedir.
-) 2016 yılında birincil enerji arzı 134,5 mtoe olup, bunun 113 mtoe'si ithal edilmiştir.

Petrolajilerden Sn. Saim Gül arama-üretim sektörüne yönelik bir sunum yapmıştır. Bu sunuma göre:

-) Türkiye arama üretim sektöründe güvenilir ve stabil bir baskı süreci yürütülmektedir.
-) Arama üretim sektöründe 20'si yabancı olmak üzere toplamda 42 şirket faaliyet göstermektedir.
-) 2016 itibarıyla 49,3 milyon ton rezerv bulunmaktadır ve 2016 yılında 17,9 milyon varil üretim yapılmıştır.

EPDK Uzmanı Sn. Sinem Okumu petrol piyasalarına yönelik bir sunum gerçekle tirmi tir. Bu sunuma göre:

- J Ham petrol ithalatının %70'i ran, Rusya ve Irak'tan yapılmaktadır.
- J Türkiye'nin yıllık üretti i ham petrol 2,5 milyon ton civarındadır.
- J 2016 yılında petrolde dışa ba ımlılık %90'ın üzerindedir.
- J Akaryakıt ithalatının büyük ço unlu unu dizel olu turmaktadır.
- J zmir ve zmit limanlarından 30 milyon ton petrol ürünleri ticareti yapılmaktadır.
- J EPDK rafinerici ve dağı tıcı lisans sahiplerinin zorunlu petrol stoku yükümlülü ü kapsamında ocak, ubat veya mart ayında ba vurmaları halinde, dağı tıcılar arası ticaret hariç, asgari 60 bin ton benzin ve/veya motorin türlerini teslim etmelerine yönelik düzenleme yapmı tır.
- J Ulusal Petrol Stokunun Uluslararası Enerji Ajansı'nın standartlarına gelmesi için çalı malar devam etmektedir.

EPDK Uzmanı Sn. Ökke Atahan veri ve bilgi sistemleri hakkında bir sunum gerçekle tirmi tir. Bu sunuma göre:

- J İlgili kurumlardan (kamu/özel) her ayın 20'sinde ilgili tüm veriler toplanmaktadır.
- J Petrole yönelik ithalat – ihracat, üretim, satı , rafineri stokları, ulusal petrol stoku verileri raporlanmaktadır.
- J Do al gazaya yönelik ithalat – ihracat, üretim, stok, satı , tüketim, elektrik üretimi gibi kalemler raporlanmaktadır.
- J Bununla beraber TÜ K petrol ürünlerine ili kin tüm verileri olu turma yetkisine sahiptir.

EPDK D Grubu Ba kanı Sn. Bağdağül Kaya Caner ve Uzman Sn. Koray Kalaycıo lu do al gaz piyasasında arz/talep, altyapı ve ithalat ba ımlılı ına yönelik bir sunum yapmı lardır. Bu sunuma göre:

- J 2016 yılında, 46.352,17 milyon Sm3 do al gaz ithal edilmi tir. Do al gaz ithalatı 2015 yılına kıyasla %4,28 oranında azalmı tır. 2016 yılında, ithalat %52,94'lük payla en fazla Rusya'dan yapılmı tır. 2016 yılında 7.627,68 milyon Sm3 LNG (Uzun Dönemli ve Spot) ithalatı yapılmı olup, söz konusu miktar toplam ithalatın %16,46'sıdır. Toplam LNG ithalatının %27,84'lük bölümü Spot LNG ithalatı olup, geri kalan kısmı BOTA tarafından Cezayir ve Nijerya'dan ithal edilen uzun dönem sözleşmeli ithalat miktarı olu turmaktadır.
- J 2016 yılında ihracat lisansı sahibi 8 irketten yine sadece BOTA faaliyette bulunmu olup bahse konu irket tarafından Yunanistan'a 674,68 milyon Sm3 do al gaz ihraç edilmi tir.
- J 2016 yılında Türkiye'nin ilk FSRU terminalinin devreye alınmasıyla depolama kapasitesinde artı olmu tur. Depoların yıl sonu toplam stok miktarı 1.700,25 milyon Sm3 olarak gerçekle mi tir.
- J Ülkemizde do al gaz talebin her geçen gün artması ve yurt içi rezerv ve üretim miktarlarının da bu talepleri kar ılamak için yeterli olmaması do al gaz ithalatını zorunlu kılmaktadır. Türkiye'nin toplam do al gaz arzının % 0,79'u Türkiye'de üretilen do al gaz ile geri kalan % 99,21'lik kısmı da yurtdışı ndan ithalat lisansı sahibi irketler tarafından de i ik kaynaklardan gerçekle tirilen ithalat ile kar ılanmı tır.

-) 2016 yılında Türkiye'nin toplam 46.719,45 milyon Sm³ olarak gerçekleştirilen doğal gaz arzının; %80,39'u BOTA, %18,83'ü diğer ithalat lisansı sahibi şirketlerce (ithalat gerçekleştirilenler), %0,78'i ise üretim gerçekleştirilen toptan satış şirketlerince karlanmıştır.
-) 2016 yıl sonu itibarıyla 42 adet ithalat (spot LNG) lisansı sahibi şirket bulunmaktadır. Bunlardan sadece 2 şirket 2016 yılı içerisinde spot LNG ithalatı (BOTA ve EgeGaz) gerçekleştirilmiştir. Geri kalan 40 şirketten 12 adedi yurt içinden tedarik ettikleri gazın toptan satış faaliyetinde bulunmaktadır. Kalan 28 şirket ise 2016 yılı içerisinde lisansları kapsamında faaliyette bulunmamaktadır.

TEA'dan Sn. Ümit Büyükdalı Elektrik İletim Sistemine yönelik bir sunum gerçekleştirilmiştir. Bu sunuma göre:

-) Türkiye iletim sistemi 52061 km uzunluğundadır.
-) Elektrik iletim sisteminin ENTSO-E'ye entegre olması ve Gürcistan ile yapılan sınır ötesi ticaret sayesinde sistemin dengede tutulması yönünde iletim sistem operatörünün eli kuvvetlidir.
-) İletim sistemine yönelik altyapı yatırımları hızlı bir şekilde devam etmektedir.

ki günlük çalışma toplantısının sonucunda Uluslararası Enerji Ajansı heyetinin başkanlığı önerileri aşağıda verilmekte olup, 2018 yılında bu toplantıdan elde edilen çıktılar çerçevesinde bir rapor haline getirilecektir.

-) Yapılan projeksiyonlar ve veri analizi metodolojileri şeffaf bir şekilde açıklanmalıdır ve tüm piyasa oyuncuları ile paylaşılmalıdır,
-) Türkiye'nin herhangi bir nedenle yaşanabilecek enerji kesintileri hakkındaki acil eylem planı stratejilerinin detaylandırılmasına ve piyasa oyuncuları ile paylaşılmasına ihtiyaç vardır,
-) Ulusal petrol stoku UEA standartlarına bir an önce getirilmelidir.
-) Piyasa kurgusu daha şeffaf, öngörülebilir ve rekabetçi bir yapıya kavuşturulmalıdır.

INTERNATIONAL ENERGY AGENCY - TURKEY EMERGENCY RESPONSE MEETING

Date : 11 – 12 December 2017

Place : MENR – Ankara

A working meeting on the emergency review of the energy sector in Turkey, which was hosted by the Ministry of Energy and Natural Resources, with the International Energy Agency delegation was organized on 11-12 December. The outlook of Turkish energy market and the parameters used for the emergency scenarios and how they were implemented were discussed at the meeting.

Under the presidency of Mr. Aad Van Bohamen, International Energy Agency were represented by Mr.Maki Yamaguchi, Mr.James Bahr, Mr.Christine, Mr Riber Marklund and Mr. Frans Wieleman

The ministry expert Mrs. Sinem Çaynak made a presentation on the general outlook of the Turkish energy market.

-) The targets such as supply diversity in energy markets, competitive market design and increasing the share of renewable energy have been determined in the 10-year development plan published by the Republic of Turkey,
-) The ministry aims to accelerate exploration - production activities, create supply diversity, increase energy efficiency, and investment opportunities in energy with neighboring countries.
-) Strong and reliable energy infrastructure, optimum resource diversity, efficient demand management and improved investment processes has been targeted in the 2015-2019 Strategic Report prepared by the Ministry,
-) The National Energy Strategy emphasizes the domestic resource production, which provides incentives for domestic coal production,
-) The investments such as Hatay Dörtyol FSRU and Salt Lake Underground Storage Facilities for natural gas supply security has been continuing.
-) The primary energy supply was 134.5 mtoe, of which 113 mtoe was imported. In 2016,

Mr. Saim Gül from GDPA made a presentation on E&P;

-) A reliable and stable application process has been carried out in the E&P sector,
-) A total of 42 companies, 20 of are foreign has been active in the sector,
-) There are 49.3 million tons of reserves as of 2016 and 17.9 million barrels were produced in 2016.

Mrs. Sinem Okumu from EMRA made a presentation on oil market;

-) 70% of crude oil has been imported from Iran, Russia and Iraq.
-) Turkey's annual crude oil production is around 2.5 million tons.
-) Oil dependency was over 90% in 2016,
-) The greatest amount of fuel imports were diesel
-) 30 million tons of petroleum products has been traded at zmir and zmit ports.
-) EMRA has made a regulation on the delivering at least 60 thousand tons of petrol and / or motor types, except the trade between distributors, under the obligation of refineries and distributors license holders to comply with obligatory petroleum stocks, in case the application is done in the first quarter.
-) The studies are still going on to bring the National Petroleum Stock to the standards of the International Energy Agency.

Mr Ökke Atahan from EMRA made a presentation on data and information system;

-) All relevant data has been gathered from the relevant institutions (public / private) every 20 months.
-) Import-export, production, sales, refinery stocks, and petroleum stock quotes for oil has been reported.
-) The items such as import - export, production, stock, sales, consumption, electricity generation for natural market has been reported.
-) TUIK has the authority to create all data on petroleum products.

Mrs. Ba dagül Kaya Caner and Mr. Koray Kalaycio lu from EMRA made a presentation on supply and demand infrastructure and import dependency in natural gas market,

-) 46.352,17 million Sm³ natural gas was imported in 2016 and decreased by 4.28% compared to 2015
-) Imports were made mostly from Russia with a share of 52.94%. 7,627.68 million Sm³ LNG (Long term and Spot), which was 16,46% of the total imports, were imported. Spot LNG ratio is 27,84% of total LNG imports and the rest are imported by BOTA Algeria and Nigeria.
-) BOTA was the only one company who export natural gas between the export lisencc holder and 674.68 million Sm³ natural gas has been exported to Greece by BOTA ,
-) The storage capacity in Turkey has been increased by the first FSRU LNG terminal are in operation. The total stock amount of the storage was 1.700.25 million Sm³ at the end of the year in 2016,
-) Natural gas imports are obligatory in Turkey due to the fact that natural gas demand has been increasing day by day and domestic reserves and production are not enough to meet these demands,

-) 0.79% of Turkey's total natural gas demand was supplied from the production fields in Turkey, and the remaining 99.21% is met by imports from different sources.
-) In 2016, the total supply of Turkey is 46,719.45 million Sm³ and 80,39% of this was supplied by BOTA while 18.83% were supplied by other import licenses Companies,
-) As of the end of 2016, there are 42 companies that have import licenses (spot LNG). Only BOTA and EgeGaz have imported spot LNG in 2016. 12 companies engaged in wholesale activities. The remaining 28 companies did not operate within the scope of their licenses activities in 2016.

Mr. Sn. Ümit Büyükda İ from TE A made a presentation on Electricity Transmission System;

-) The transmission system of Turkey is 52061 km long.
-) Due to the integration of the electricity transmission system with ENTSO-E and the cross-border trade with Georgia, the transmission system operator is in the best position to keep the system in balance.
-) Infrastructure investments for the transmission system are continuing rapidly.

The main recommendations of the International Energy Agency's delegation at the end of the two-day working meeting are given below and will be put into a report as the outputs of this meeting in 2018.

-) The projections and data processing methodologies should be explained in a transparent manner and shared with all market players,
-) There is a need to detail the urgent action plan on energy shortages that Turkey can face for any reason and share it with market players,
-) National petroleum stock should be brought to IEA standards as soon as possible.
-) Market design should be made more transparent, predictable and competitive.